

#152 Mediationwetgeving: what else?

Als het aan Minister Dekker ligt komt er een wettelijke basis voor mediation: inclusief verschoningsrecht voor de beëdigde mediator. Een enorme stap in de goede richting om geschillen tussen overheid en belastingplichtige zoveel mogelijk in onderling overleg op te lossen. De minister vindt dat de overheid daarbij het goede voorbeeld moet geven en wil zo nodig de wet (AWB) aanscherpen. We zien hier een belangrijk signaal naar de belastingdienst, aangezien tot op heden een verzoek om mediation (van de advocaat of adviseur) van de belastingplichtige meestal wordt afgewezen.

Wettelijke basis voor mediation

Minister van Rechtsbescherming Sander Dekker heeft op 20 januari 2020 aangekondigd dat hij mediation een wettelijke basis wil geven¹. Het FD² kopte een dag later: 'Wettelijke status mediation is erkenning van het vak'. Een nieuw wetsvoorstel zal binnenkort in consultatie worden gebracht. De beroepsgroep is positief over dit voornemen van de Minister. Een eerder wetsvoorstel³ strandde onder meer door heftig verzet in de beroepsgroep. Lange tijd was dat ook reden voor het Ministerie om niet aan een nieuw wetsvoorstel te beginnen. In 2019 nam het MfN-bestuur het initiatief voor een aanbiedingsbrief met het document 'Aanbevelingen voor een nieuwe versie van het wetsontwerp Mediation' naar Minister Dekker⁴. Deze aanbevelingen zijn tot stand gekomen door een brede 'schrijfgroep' van betrokkenen uit het mediationveld waaronder de advocatuur, rechtspraak en wetenschap. De beroepsgroep ziet blijkbaar nu wel het belang in van een mediationwet. Onze kantoorgenoot Vos was getuige van die ommekeer tijdens een wetgevingsoverleg met het Ministerie in 2019.

Belastingdienst wijst mediation verzoek bijna altijd af

Bij conflicten over belastingzaken tussen Belastingdienst en belastingplichtige kan nu ook al om mediation door partijen worden verzocht⁵. Met behulp van een neutrale derde - een gekwalificeerde (MfN-) mediator - kan worden getracht een einde te maken aan het onderlinge conflict tussen Belastingdienst en belastingplichtige. Het initiatief voor mediation ligt tot op heden vrijwel altijd bij de belastingplichtige. De Belastingdienst vraagt er zelden of nooit om. Erger nog als een belastingplichtige om mediation vraagt, wordt het verzoek vrijwel altijd door de Belastingdienst afgewezen. Kantoorgenoot Vos heeft in het tijdschrift Het Register van het Register Belastingadviseurs⁶ hier ook zijn beklag over gedaan. De overheid wijst daarmee eigenlijk de dialoog met de belastingplichtige af. Mediation bestaat immers vooral uit het gesprek met elkaar aangaan.

Aan de tijdsbesteding kan het niet liggen. Bij mediation wordt doorgaans na een of meerdere gesprekken al duidelijk of tot een voor alle partijen gewenst resultaat kan worden gekomen. Ook aan de kosten kan het niet liggen. Interne mediators van de Belastingdienst zijn voor de belastingplichtige kosteloos beschikbaar om bij mediation te worden ingezet. De indruk bestaat dat de ambtenaar die op het dossier zit, liever geen mediator ziet als pottenkijker in die zaak.... De 'stille boycot' van mediation door de Belastingdienst laat ook op dit gebied zien dat de dienst toe is aan een cultuur- en mentaliteitsverandering.

¹ Brief van 20 januari 2020 van de Minister voor rechtsbescherming Sander Dekker aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal; kenmerk 2803186

² FD van 21 januari 2020

³ Wetsvoorstel Mediation ingediend in 2013 door toenmalig VVD-kamerlid Ard van der Steur

⁴ Brief MfN van 28 januari 2019 van het MfN bestuur aan de minister van Rechtsbescherming de heer Sander Dekker, aanbevelingen wetsontwerp Mediation.

⁵ www.belastingdienst.nl Mediation als oplossing bij een meningsverschil

⁶ [Mogelijkheden mediation vaak onderbenut](#), interview met advocaat-mediator mr R. Vos, Het Register nr. 3 juni 2017

Mediation in (commune) strafzaken al ingeburgerd

Als mediation een wettelijke basis krijgt, kan dat naar onze stellige indruk mediation in belastingconflicten een behoorlijke 'schwung' geven. In het strafrecht is mediation inmiddels aardig ingeburgerd geraakt, mede door de wettelijke basis daarvoor in art. 51h Wetboek van Strafvordering⁷. In artikel 51h Sv wordt geen beperking gemaakt voor het soort strafzaak; mediation is dus ook mogelijk in fiscale strafzaken⁸.

Het door de Minister aangekondigde wetsvoorstel heeft als doel te bevorderen dat geschillen op een zo bestendig, passende en efficiënt mogelijke wijze worden opgelost⁹.

Verschoningsrecht voor beëdigde mediator

De Minister vindt het belangrijk dat de kwaliteit van de mediators wordt gewaarborgd. En de bedoeling is dat er een wettelijk register komt van mediators die de beschermde titel krijgen van beëdigd mediator. Het register moet meer zekerheid bieden over het professionele verloop van de mediation en de slagingskans van een mediation. De Minister verwacht van de rechterlijke macht en Belastingdienst dat beëdigde mediators worden ingezet. De Minister is ook van plan om in het wetsvoorstel een verschoningsrecht voor beëdigd mediators op te nemen¹⁰.

Overheid moet onderling overleg stimuleren

Minister Dekker vindt ook dat de overheid het goede voorbeeld moet geven als het gaat om geschiloplossing in onderling overleg. Dit uitgangspunt ligt ook ten grondslag aan het beleid van het kabinet ten aanzien van omgang van de overheid met belanghebbenden. Als onderdeel van het Uitvoeringsplan programma Rechtsbijstand wordt gewerkt aan het zoveel mogelijk voorkomen van onnodige procedures waarbij de overheid is betrokken¹¹. Volgens de Minister zal worden onderzocht op welke wijze kan worden bevorderd dat bestuursorganen zich met actieve communicatie inspannen om geschillen te voorkomen of in een vroeg stadium op te lossen. Er zal worden bezien hoe de AWB¹² in het kader van zorgvuldige besluitvorming wordt aangescherpt. De Minister zal in de eerste helft van 2020 uitvoering geven aan de consultatieprocedure en het nader uitwerken van het conceptwetsvoorstel.

Laat de Belastingdienst de hiervoor genoemde uitgangspunten van de Minister alvast ter harte nemen en mediationverzoeken als uitgangspunt honoreren in plaats van afwijzen!

⁷ Jaarverslag Raad voor de Rechtspraak 2018, blz 28: rechtspraak bevordert de dialoog tussen partijen

⁸ Is mediation in fiscale strafzaken een optie? Auteur: Mr. M.H.W.N. Lammers, Tijdschrift voor Formeel belastingrecht mei 2019, nr. 3

⁹ 'Vertrouwen in de toekomst', Regeerakkoord 2017 - 2012

¹⁰ Verschoningsrecht in lijn met art.5 Implementatiewet Mediationrichtlijn voor mediators in grensoverschrijdende geschillen

¹¹ Uitvoeringsplan programma Rechtsbijstand, juni 2019, Bijlage bij Kamerstukken II 2018/2019, 31753, nr. 177: Kamerstukken II 2018/2019, 31753, nr. 155

¹² Algemene Wet Bestuursrecht